

RECENZIE

GREGOR, M.: *Rímsky štát a právo za vlády cisára Augusta*. Praha: Leges 2018, 200 s.

Na jeseň 2018 obohatila trh s knižnou odbornou a vedeckou literatúrou v odvetví rímskeho práva publikácia JUDr. Martina Gregora, PhD.¹, ktorá podrobne skúma dynamické obdobie nástupu rímskeho cisárstva spojeného s osobou cisára Augusta. Okolo cisára Augusta sa už za života a najmä po smrti vytvorila aura kultu osobnosti vďaka jeho vojenským a politickým víťazstvám, medzi ktoré možno zaradiť reformy rímskeho štátu a jednotlivých odvetví právneho systému. Práve skúmanie týchto reforiem v oblasti ústavného práva, správneho práva, trestného práva, procesného práva a súdnictva, resp. občianskeho práva tvorí jadro tejto publikácie od autora, ktorý je vedeckej obci dobre známy.

Autor recenzovanej publikácie je mladou, avšak zrelou a činorodou osobnosťou vedeckej obce, pričom jeho tvorba je charakteristická nielen vysokým počtom publikovaných diel, avšak aj

- širokým záberom skúmaných právnych otázok (od rímskeho práva², ktorému sa venuje aj pedagogicky, cez náboženskú slo-

¹ Publikácia bola napísaná a vydaná v priebehu doktorandského štúdia autora na Právnickej fakulte UK v Bratislave v odbore Teória a dejiny štátu a práva. Doktorandské štúdium autor ukončil 10. apríla 2019 úspešnou obhajobou dizertačnej práce, čím získal titul PhD.

² Napr. GREGOR, M.: *Rozbor procesných prostriedkov, inštitútov a organizácie súdnictva podľa lex Iulia iudiciorum privatorum a lex Iulia iudiciorum publicorum*. In: Procesné prostriedky a inštitúty rímskeho a kánonického práva. Praha: Leges, 2017, s. 159-185, resp. GREGOR, M.: *Postavenie rímskeho práva v socialistickej spoločnosti a fenomén socialistickej právnej romanistiky*. Právny obzor, 2018, roč. 101, č. 1, s. 27-42.

- bodú³, judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva⁴ až po historickoprávnu analýzu vybraných otázok trestného práva⁵),
- vysokým počtom použitých zdrojov a kritickou prácou s nimi, resp.
 - vyčerpaním skúmanej témy tak, že nezodpovedaných právnych problémov zostáva minimum.

Týmito atribútmi vedeckej práce sa Dr. Gregor stáva inšpiratívnou osobnosťou pre mladších, ale i starších kolegov s perspektívou stať sa *pro futuro* profesorom v odbore rímske a kánonické právo.

Vedeckou monografiou Rímsky štát a právo za cisára Augusta je opäť uvedeným superlatívom vedeckej činnosti Dr. Gregora učinené zadosť. Recenzovaná publikácia sa vyznačuje

dôslednosťou, precíznosťou a čistotou vedeckej práce

- a prierezovosťou skúmanej problematiky naprieč právnymi odvetviami na jednej strane,
- avšak ľahkosťou skladania slov do viet a viet do uceleného výkladu na strane druhej, čím autor poskytuje možnosť zorientovať sa v komplexnom systéme právnych reforiem cisára Augusta aj čitateľovi, ktorý sa špecializuje na iné právne odvetvia ako rímske právo.

Dôslednosť a precíznosť vedeckej práce sa prejavuje hlbokým ponorom do skúmanej problematiky tým, že autor pri príprave publikácie preštudoval *de facto* všetku dostupnú domácu, ale najmä zahraničnú literatúru (čím sa rozumie okrem českej najmä literatúra z germanofónneho a anglofónneho prostredia), v ktorej sa čo i len okrajovo podáva výklad právnych reforiem cisára Augusta, na základe čoho formuluje vlastný vedecký rozbor podporený mimoriadne rozsiahlym poznámkovým aparátom (v 200-stranovej publikácii takmer 1000 poznámok pod čiarou). Dôslednosť, precíznosť v spojení s čistotou vedeckej práce vedú autora k formulovaniu vlastných historickoprávnych záverov, ktoré sú postavené na kritickej analýze zdrojov a syntéze získaných poznatkov, pričom autor ich prezentuje tak v parciálnych konklúziách (s. 70: štátovedné úvahy o Augustovom

³ Napr. GREGOR, M.: *Aktuálne tendencie ochrany náboženskej slobody v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva*. Revue církevního práva, 2018, roč. 24, č. 4, s. 33-45.

⁴ Napr. GREGOR, M.: *Tzv. "formálna a materiálna teória" kontradiktórnosti v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva a jej dosah na prax vnútroštátnych súdov*. In: Acta facultatis iuridicae Universitatis Comenianae, ročník 36, č. 1/2017, s. 30-45; resp. GREGOR, M.: *Dilemy súdovského rozhodovania: súdna zdržanlivosť a súdny aktivizmus v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva na príklade náboženskej slobody*. In: *Súdovské rozhodovanie: záruky a prekážky spravodlivého procesu*. 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer, 2018, s. 144-168

⁵ Napr. BELEŠ, A.; GREGOR, M.: *Vývoj právnej úpravy sexuálneho zneužívania v Československu*. Historia et theoria iuris [elektronický dokument], 2018, roč. 10, č. 2, s. 6-36.

principáte, resp. s. 102: úvahy o Augustovej reforme štátnej správy), ako aj vo všeobecnom závere vedeckej monografie (s. 165 a nasl.) v tejto časti explicitne vyvracia tézu o nihilizme vedeckého bádania v oblasti právnej romanistiky, avšak môžeme konštatovať, že celé autorovo dielo je vyvrátením tejto tézy.

Ako autor publikujúci v odbore trestného práva osobitne vyzdvihujem rozsiahly priestor, ktorý Dr. Gregor venoval Augustovým trestno-právnym reformám. Týmito pasážami autor potvrdzuje, že je jedným z mála autorov v romanistickej obci na Slovensku a v Českej republike,⁶ ktorí sa venujú rímskemu trestnému právu,⁷ keďže vplyv rímskeho práva na súčasný právny diskurz sa vníma najmä vo sfére súkromnoprávných odvetví.⁸ Autor monografie tak podrobne oboznamuje čitateľov o okolnostiach prijatia Zákona o násilí, Zákona o trestaní cudzoložstva a Zákona o volebných machináciách, resp. o skutkových podstatách trestných činov obsiahnutých v týchto predpisoch. Uvedené pasáže prinášajú zaujímavé poznatky o systematike trestných činov, rozsahu kriminalizácie, resp. o ukladaných trestoch. Autor opäť⁹ okrem iného preukazuje svoju schopnosť prepájať právnu vedu a literárne umenie, keď kapitulu o reformách v trestnom práve začína citátom od básnika Horácia. Zostáva dúfať, že autor v tejto svojej snahe o skúmanie rímskeho trestného práva nepoľaví ani v budúcnosti.

Na záver je možné konštatovať, že autor v recenzovanej monografii prezentuje svoje myšlienky kvalitne a pútavo, čo má potenciál osloviť tak právnik a romanistu ako aj špecialistu na iné právne odvetvia. Odporúčam prečítať si ju a dúfam, že sa nenaplní predpoklad vydavateľstva, že romanistické publikácie majú nekomerčný charakter.

JUDr. Andrej Beleš, PhD.

⁶ Za vplyvného autora v tejto oblasti je možné považovať ešte prof. Michala Skřejpka. Pozri napr. SKŘEJPEK, M.: *Nezbytnost uložení trestu smrti v římském právu?* In Pocta Otovi Novotnému k 80. narozeninám. Praha, ASPI, 2008, s. 303 – 311.

⁷ Pozri tiež GREGOR, M.; BELEŠ, A.: *Hmotnoprávna stránka trestného činu otcovraždy (parricidium) v rímskom práve od najstarších čias po vznik principátu*. Acta Facultatis Iuridicae Universitatis Comenianae, 2018, roč. 37, č. 1, s. 57-70.

⁸ Pozri napr. návrhy generálneho advokáta Súdneho dvora z 3. apríla 2019, Reitbauer a i., C-722/17, ECLI:EU:C:2019:285.

⁹ Pozri GREGOR, M.: *Hájnikova žena P. O. Hviezdoslava a jej právne dimenzie*. Justičná revue, 69, 2017, č. 3, s. 303 – 326.